

MAGYARORSZAGI HIREK

BUDAPESTI SZERKESZTŐSÉGÜNK CIME:

A KANADAI MAGYAR UJSÁG
BUDAPESTI SZERKESZTŐSÉGÜNK JELENTÉSEI

HEGEDUS SANDOR UCCA 18. IV. 2.

BESZÉLGETÉS AZ „ÖREG HEGEDŐSSEL“

BUDAPESTRE ÉRKEZETT SZABOLCSKA MIHÁLY

Szíves istenhozott az ajtóknál szőbön, meleg kézszoritás Szabolcska Mihály főtiszteltetésű főesperes uram kézszoritása. A régi szép szál ember, a régmódi fehér lepkécsokor az álla alatt, csak a hajszála deresedett meg erősen és a kézszoritásából valahogyan kireszket a hat vanhat esztendő. A Zoltán uca egyik bérháza félelemtől a kásánál vendége a temesvári poéta-pap. A nappali szoba egyik almáriumán vannak Szabolcska Mihály híres, öreg, pirosra szitt szép tájtékpipái, amelyek füstjében annyi álmat látott, annyi rimet talált.

Csodálkozok, hogy honnét is tudtuk meg, hogy pár hete budapesti vendég. És mintha odahaza lenne a temesvári parókian, vendégmarasztaló kedve csak olyan. Félasztendős szabadságidőt kért Szabolcska Mihály odahaza egyházközségétől és a félesztendőt most Pesten tölti.

A SZEBENI UT

Egyzerbe észreveszi, hogy kun koponyájának boltozatos homlokán észrevettünk valamit — Igen, ez a híres bánati leventepőr emléke. Amikor huszonnyolcunkat összefogdostak és vitték be Szebenbe a hadbírószék elé, két éjszaka, két nap tartott december telében a keserves ut, nyitott marhavagónban. És én akkor nagyon ritka betegséget kaptam halálférfiában. Homlokmedence csont hártagyulladást. Ezzel a lékesszel aztán Budapesten a kopersóbból húztak vissza a doktorok.

És a leventepőrrel beszélget-ven, amely felbújtók munkája volt, sok minden szóba került. Szóba az is, hogy Maniu Gyula aki valamikor a zilahi református kollégiumnak volt a növendéke, maga jelentette ki egyszer Szabolcska Mihály előtt, hogy a megszállás után, de azután is a megszállók minden célja az volt, hogy minél jobban megfélemlítsék a bánati és erdélyi magyarokat.

Őszintén megmondja Szabolcska Mihály, hogy tiz esztendő állt keményen, rendületlenül a poszton. Sokszor, nagyon sokszor hazajöhett volna. Na-

gyon szívesen adtak volna neki eklézsiát, de ő úgy érezte, hogy lent kell maradnia, helyén kell maradnia, mint a bajbajutott hajó kapitányának. Őszintén megmondja, hogy lent Temesvárott szóban és írásban mindig csak a feltámadást hirdette. A cenzura engedélyével néha-néha megjelent egy-egy népet bátorító, buzdító verse.

FŐVADLOTTBÓL TANU

Megint csak a leventepőr. A hadbírószék főtárgyalás nyolcadik napján Szabolcska Mihályból a per fővádoltjából egyszeri tanu lett. Kiderült a tárgyalás során, hogy merő hazugság volt az ellene emelt vád. És kiengedték a fogságból, szabadon lakhatott az egyik szobai szál lodában. Egy este a szállodás fiatal leánya az emlékkönyvét tette eléje. És Szabolcska Mihály az emlékkönyvbe a következő sorokat írta:

Szebent egyszer bevette Bem apó,
Az én dalom ma erről ennyi:
Bem apónak jó gyomra lehetett
Én nem tudom bevenni ...

A cenzura tudomást szerzett az emléksorokról és a nagyszabani cenzor borzasztó dühbe gurult.

Persze, hogy nem tudja bevenni Szebent a főtiszteltetésű ur — dühösködött nagyon félreértve a verset a cenzor — hiszen a magyarok most oly kevesen vannak.

Az összeomlásig anyagilag is boldog ember volt Szabolcska Mihály. Papi élete első stációján, Marosfalfalun hatvan hold földje volt, hat hold belsősege és szép háza. A megszállók elvették mindenét, a háború pedig elvitte az erdélyi református papok minden nyugdíját. Az övét is.

Már esztendőket óta hívogattak ide jóbarátaim, jóakaróim — mondja az öreg ur, — azzal, hogy csak jöjjenek, jöjjenek, kapok én állást, eklézsiát ideát. Állást amire talán más pályások? Aminek az elvétele másnak fáj? Olyan állást én nem fogadhatok el — volt a válaszom — amire más valaki vár. Nem az én

lelkületemnek való cselekedet ke voltam, három év óta pedig volna ez. Tisztesség és becsület adassék gróf Bethlen István miniszterelnöknek és gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszternek, hogy nagy bajlomban ők is olyan jó szívvel törődtek velem.

Szabolcska Mihály nem tudja mit csináljon. Feljőjön-e végleg Budapestre, vagy lent maradjon eklézsiájában? Felmerült az a terv, hogy egy új állást állítsanak fel a gyűjtemény egyetemen és az Akadémián Balogh Jenő főtisztár mellett az öreg poéta-pap számára. De Szabolcska Mihálynak nehéz döntenie. Elhagyja hieit és át adja végleg fiatalabbik fiának az eklézsiát? Nagyon derék állás, nyugdíjas öreg embernek való szép állás volna a budapesti állás, de a mult, az eklézsiá, a hívek, Temesvár ...

Szabolcska Mihály aranyderűs kedélye a régi. A szoba falán egy jól sikerült portré ezelt húsz esztendővel. Azon még fiatal ember az öreg Szabolcska de a munkakedve, a lelkesedése most is még a régi. Itt tartózkodása alatt két könyvét is kiadta most. Az egyiket az „Őseim nyomán” címűt, a legnemesebb magyar márká alatt, a tekintetes Akadémia eresze alá húzódta.

Erről a könyvről azt mondja:

A könyv címéről mindennek előtt annyit, hogy ez egy versem címén tul, valami mást is akar jelenteni. Azokat az őseimet, akik Lehet óta a Tinódy Sebestyéneknek, a lantos diákoknak, a kisebb-nagyobb poétáknak át hoztam itt magyarul verseltek, énekeltek és dalogattak. Magyarul és magyarosan. Vagyis magyarok voltak, nemcsak nyelvükre, de szívükre, lelkiükre is.

Pestmegyei kúnsági ember vagyok én is. Kécskén rigmusos, nótás, kevesetszomorkodó emberek voltak az őseim. A zután kikerültem Genfba a teológiára, majd onnan Párisba a Sorbonnera. Aztán hazajöttem Erdélybe, Marosfalfalura.

EMLEKÉZÉS A FIATAL BETHLEN ISTVÁNRA

Gróf Bethlen István, édesatyja volt a felfalul eklézsiá főgondnoka. Azóta ismerem Bethlen Istvánt, aki ott a szomszédságomban kezdte politikai pályafutását, néhai Déry Zoltán és Bedőházy János, vásárhelyi képviselő mellett. Mi már akkor nagy jövődőt jósoltunk a fiatal Bethlennek, aki odahaza a falunkban még tanulmányával és gazdálkodással foglalkozott, de már bejárta a megyegyűléseket. És az 1905—1906-os darabontorszakban már ott láttuk büszkeséggel az alkotmányos ellenállás vezérémberei között.

Milyen jól esett nekünk, amikor Tizza István a mi fiatal ellenzéki képviselőnkkel mennylere kesztűsebb kézzel bánt, mint másokkal. Az alkotmányos ellenállás idején, mint poéta, én is fegyvertársává szegődtem a fiatal Bethlen Istvánnak. Borzasztó dühös verseket írtam a darabontok ellen, azóta sem politikáztam, pedig a megszállás alatt lent Temesvárott hét esztendőig a magyar párt elnö-

ke voltam, három év óta pedig volna ez. Tisztesség és becsület adassék gróf Bethlen István miniszterelnöknek és gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszternek, hogy nagy bajlomban ők is olyan jó szívvel törődtek velem.

Szabolcska Mihály tüzes, bar-na szemű ember, amikor elmondja, hogy hűséges életépárja, a főtiszteltetésű asszony betegesen fekszik a szomszédos szobában. Nincs, aki esténként ki ki kísértesse a közeli Duna akác lombos partjára ...

Elcsöndesedik a beszélgetésünk. Odakünn az uccán már a villanyt gyújtogatták. Pirosfejű gyufa villan a szoba sötétjében, a tájtékpipa ezüstkupakjánál. Száll-száll az idő, ki tudja, hová száll ... Az öreg hegedős arca elárulja, hogy most megint odahaza jár. Odahaza, ahol any nyi nótát húzott magyarul a magyaroknak. Nótát, amely tele van virággal, szerelemmel, bánattal, vadgalamb szavával, kesergéssel, szebb jövődőt fényességével. Egyazon ágon rózsaszírommal és rózsalevével ...

TOLNA MEGYE

Meg akart ölni a feleségét. Véres családi drámát rendezett Szakáll Ferenc, szekszárdi pékmester. Délután folyamán balatát ragadtott és azzal a sütőhe lysiségben furdőző feleségére támadt és teljes erejéből fejbe vágta. A megtámadott asszony min denképen védekezni akart, de férje újból feléje sujtott és az asszonynak a védekezésre fel emelt kezéről jobb középujját is levágta. Az asszony sikoltozása a házbeliek és a szomszédok berohantak s lefegyverezték a dühögő pékmestert, aki feleségét megakarta ölni s azután önmagával akart végezni. Tettéknek oka feltékenység. A brutális férjet az ügyészségre kísérték, súlyosan sérült feleségét pedig a szekszárdi Ferenc közkórházba szállították.

PENGOZET, DOLLARJAT KÖZDJE
A PANNONIA UTJÁN
296½ Main Str. WINNIPEG, MAN.

KEDVES MISTER...

Még mindig fülembe csengenek a szavai, mert az őszinte szívű jóvó érzések mindenkit lefegyvereznek. Kézálunk Melvilleben és igazán nem gondoltunk arra, hogy magyarokkal fogunk találkozni, mert jól tudtuk, hogy azon a környéken vannak ugyan magyarok, de magában a városban csak egy-két magyar él. Nagy volt az örömlünk, amikor kedves barátokra akadunk és az Ön házában megvendéglelt bennünket.

Amikor ott beszélgettünk, egyszerre csak megjegyezte, hogy már régen hazakészül, most azonban megnyugodott, mert Magyarországból jött a tolgatója s úgy érzi, hogy ha rövid időre is, de otthon járt a szülőföldjén, ahonnan elkergette a kegyetlen sora.

Egy szót sem tudtam szólni, csak hallgattam, és valami őszehurta a szívemet. Milyen hatalmas érzésnek kell lenni a nemzeti gondolatnak, amely világokat karol át és a távolaságok előtte szinte megszünnnek. Elég egy két szó és az emlékezés kódéből felmerül minden, ami a másik világban szép és jó volt.

Másutt azt mondták nekünk, hogy minden magyart mindenkor szívesen látnak. Egyszerű emberek kértek minket arra, hogy otthon beszéljünk arról, legalább nagyneha jöjjen egy-egy vendég otthonról, aki nem akar sem mit, aki csak elmond egy-két szót Magyarországról.

Ez jutott most eszembe, amikor kapom a hírt, hogy Mikes püspök meglátogatja a magyarokat Kanadában. Valójában nem Észak-honába készült, hanem Ausztráliába.

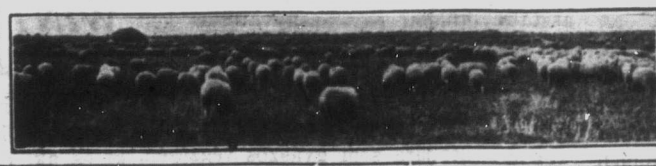
Egy kissé furcsának tetszik, de a kis kerülő időben nem jelent sokat, sőt az utazáson még nyerni is lehetne, ha megszakítás nélkül menne Ausztráliába a püspök ur, az egyházi kongresszusra, ahová készül. Ha egyenesen délnék venné utját, csak kis hajón utazhatna és bizony negyven-negyvenként napig kellene a tengeren vergődnie. Kis hajón sokat kínlódnak az emberek, míg Cherbourgban át gyorsgőzösen 9—10 nap alatt elér Kanadába, átutazik a másik oldalra és Vancouverből megy azután az ötödik világrészbe. Ez a matematika, viszont, amit a technika időben megnyer a számára, azt a szíve majd elveszti, mert itt is, ott is, ki fog majd szállni, hogy kezet szoríthasson a kanadai magyarokkal.

Kedves bátyám! Szép plasztikus mondása jár az eszembe. Magyarországon megint eljön látogatába és egy kicsit ismét otthon lesznek. Nem tudom találkoznak e éppen Önök vele, de akiket a sors összehoz a katolikus egyháza e kiváló képviselőjével, ahoz valóban Magyarország jött látogatába. Egy kicsit most talán sürűnek tetszik ez a vizitálás, talán otthon úgy gondolnak, de aki a kanadai viszonyokat ismeri, az tudja, hogy mennyire nem így van. Az első kanadai utamon egyetlen egy magyar telep szállójában akadtam vendégkönyvre. Izgatottan néztem át a lapokat és bizony tiz éven belül én voltam a második ember, aki Magyarországról, Budapestről oda került látogatába. Hiába bönésztém a stockholmi szálló vendégeinek listáját, a két néven kívül magyar emléket nem tudtam felfedezni. A magyar vendégek tehát még mindig elég ritkák, adná az Isten, hogy többen tudnának hacsak egy-egy pillanatra is felvetődni a Saskatchewan végtelen prérin vagy Alberta nagy rónaságain.

Kedves Mr! és Kedves Mr-ek akikkel össze fog kerülni Mikes püspök abban a pillanatban, amikor Magyarország látogatába jön Önökhöz, gondoljanak ránk is, akik gondolatban és lélekben nagyon sokszor vagyunk Önök között, ne felejtsék el, hogy a sors lehet kegyetlen, szétválaszthatott bennünket, szétkergethetette ezt a maroknyi népet olyan sokfelé, de valami mégis összekapcsol bennünket, ez pedig az az erő, amely képező teszi azt, hogy -gy egyszeri látogatás a másik világból, a régiből az újvilágba lophaszon egy országot.

PAIZS ÖDÖN

Telepítési,
bevándor-
lási engedélyek.

Hajó-
jegyek
Pénz-
küldés

„PANNONIA“
WESTERN CANADA COLONIZATION SOCIETY
Főiroda: WINNIPEG, Man. 296½ Main St.

Központi vezetők:
BARÓ LIPHAY BÉLA és SZABÓ GYÖRGY.

Saskatchewan fiókiroda: Box 1630, SASKATOON, Sask.
Vezető: WINDISCH JÓZSEF.

BEVÁNDORLÁSI engedélyek, HAJÓJEGY, PÉNZKÜLDÉS. Miután a bevándorlási rendelkezések megváltoztak, ajánlatos felvilágosításért azonnal iródnihoz fordulni. Előre kifizetett hajójegyek és ö hazai utak előkészítése. — Pénzküldés amerikai dollárokból vagy ö hazai pénzben. GYORS, BIZTOS, JUTÁNYOS. — Postán vagy táviratilag. A címzett sajátkezűleg aláírt nyugtáját küldjük vissza a feladónak. TELEPÜLÉS és FARMOK eladása.

Miután telepünkön az eladásra lekötött földeket az idény előrehaladottsága folytán a bérlők vagy vállalkozók már bevetették, szükséges, hogy az új vevő, amennyiben most akarja farmját átvenni, majd a cséplés után az ezeket megillető termésrészt leadja. Ha az aratást vagy cséplést az új vevő vállalná, természetesen, hogy levonásba hozhatjuk az ezzel kapcsolatos költségeit. — A többi feltétel úgy mint kevés előleg, hosszú törlesztés, olcsó kamat, fél vagy harmadtörlesztés stb. stb. továbbra is érvényben marad.

Gyászjelentés

Szomorodott szívvel jelentjük, hogy kedves honfitársunkat és volt kartársunkat, GÖRÖMBEY GABORT, a Kanadai Magyar Ujság, majd pedig a Pannonia Western Canada Colonization Society volt tisztviselőjét, Manville, Alberta, munkahelyén eddig ismeretlen gyilkos katonai fegyverrel leölt, gazdájának feleségével, kis gyermekével és munkatársával együtt. Nagy megdöbbenéssel vettük tudomásul a gyalázatos merényletet és reméljük, hogy a lelketlen bűnös el fogja venni meg érdemelt büntetését.

Görömbe György öthonhagyott édesanyjának mély gyászában a Kanadai Magyar Ujság szerkesztősége, kiadóhivatala, a Pannonia Western Canada Colonization Society igazgatósága és az elhunyt barátai, őszinte részvétellel osztoznak.